

**Doç. Dr.
Volkan Demir**

Galatasaray Üniversitesi
Muhasebe - Finansman
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
/ İşletme Araştırma ve
Uygulama Merkezi Müdürü
vdemir@gsu.edu.tr

KOBİ'lerde nakit akışı ve şirketten para çekme

Ekonomik hayatın hem vazgeçilmezleri, hem de en fazla yükü çeken işletmeleri olarak tanımladığımız KOBİ'lerde finansal açıdan en önemli iki konudan biri nakit akışı diğeri de vergi planlamasıdır. Nakit akışı, işletmedeki nakit girişleri ve çıkışlarını ifade etmektedir.

İşletmelerde yönetimden beklenen aktif ve pasif yönetimi dediğimiz olgu basitçe alış-borçlanma-üretim-depolama-satış-tahsilat sürecinin başarılı bir şekilde yönetilmesidir. Özellikle ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde KOBİ'ler ne olursa olsun satalım fel-sesefesine sahip olunca işletmelerin satarak ve üreterek iflasa kadar gittikleri sıklıkla görülebilmektedir. Doğrusu işletmelerin nakde en kısa sürede dönmelelerini sağlayacak satış politikaları kurmalarıdır.

KOBİ yöneticilerinin özellikle de yeni girişimcile-

rin nakit akışı sorunları ile karşı karşıya kalmamaları için işleri ile ilgili iyi bir fizibilite yapmaları ve en azından önündeki 12 ayın nakit bütçesini oluşturarak faaliyetlerine başlamaları finansal başarı için önemlidir. Girişimci KOBİ'lerin finansman olanaklarından daha fazla yararlanmaları için nakit akış planlamaları yapmaları kreditorler için de önemli unsurlardan biridir.

KOBİ'lerin nakit akışı konusunu çok iyi biçimde yönetebildiklerini söylemek oldukça güçtür. Özellikle sürekli bir şekilde işletme sermayesine ihtiyaç duyan KOBİ'lerin nakit akışlarını –istisna olan şirketler dışında- çok doğru planlayabildikleri söylenemez. Peki, neden KOBİ'ler nakit akışı konularında pek başarılı sayılmaz? Aslında birden fazla nedeni bulunmaktadır. Bunları sıralayacak olursak; işe başlarken öz kaynağın bilinçli ya da bilinçsiz olarak düşük tutulması, plan ve programsız yatırım kararları, rekabetin büyümesine kapılıp gereğinden fazla müşteri finansmanına yönelmek (devamlı vade açmak) gibi nedenler sayılabilir.

Ancak en sık rastlanan durumlardan biri de işletmede oluşan nakit varlıkların kazançmış gibi kişisel ihtiyaçlar için işletme dışına çıkarılmasıdır. Bu konu KOBİ'ler için en önemli ve riskli konuların başından gelmektedir.

Girişimci KOBİ'lerde ortaklar şirketlerinden para çekebilecekler mi? Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) ilk halinde ortakların şirketten para çekmeleri yasakken son düzenlemeler ile birlikte şirket ortakları şirketlerine borçlanabilme olanağına sahiptir.

Ortaklar şirketten değişik şekilde para çekebilmektedirler. Ancak her seçeneğin iyice incelenmesi ve seçeneklerin maliyetleri ve vergisel yüklerinin iyi planlanması gerekmektedir.

Huzur Hakkı Almak

Şirket yönetiminde karar alınarak şirkette işlerin

idare ettirilmesinde görev alan ortak ya da ortakların ücret almalarına huzur hakkı adı verilir. Huzur hakkı alan ortaklar, ücret gibi yüzde 15'den başlayan gelir vergisi dilimine göre vergilendirilmektedir (SGK mevzuatı hükümleri saklıdır). Bunun anlamı eğer şirketten büyük tutarlarda huzur hakkı alınacaksa yüksek vergi dilimi ve vergi tutarları ile karşı karşıya kalabilecektir.

Kâr Payı ve/veya Kâr Avansı Dağıtmak

Şirketten para alabilmenin bilinen en basit yolu kar dağıtımdır.

Yeni Türk Ticaret Kanunu ve buna paralel çıkarılan kar avansı ile ilgili düzenleme limited ve anonim şirketlerin kar avansı dağıtımının da yasal alt yapısını oluşturmuştur. Ancak yine de iş dünyasında çok tercih edilen bir uygulama değildir. Çünkü kar ya da avans kar dağıtıldığında iki hatta bazen üç aşamalı vergilendirme sözkonusu olabilmektedir.

■ Birinci aşamada çıkan kar şirkette kurumlar vergisine (Yüzde 20) tabi tutulur.

■ İkinci aşamada, kurumlar vergisi sonrası kalan kar ortağa dağıtıldığında yüzde 15'i şirkette stopaja tabi tutulur.

■ Üçüncü aşamada ise ortağın eline geçen kar tutarı ve şirketin ödediği stopaj toplamının yarısı her yıl değişen Menkul Sermaye İradı beyan sınırını aşıyorsa (2012 yılı için 25 bin TL) ortak tarafından ayrıca Gelir Vergi beyannamesi ile beyan edilip, vergi dilimine göre vergilendirilir. Şirketin kestiği stopaj hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir.

Görüldüğü gibi kar veya avans kar dağıtımı KOBİ ölçeğindeki işletmeler için ülkemizde vergisel maliyeti yönünden çok cazip görünmemektedir. Ancak iş yapabilme kolaylığı açısından dünyada ilk sıralarda yer alan bazı ülkelerde kar dağıtımının vergisel yükü çok düşük olmakla birlikte bu ülkeler doğrudan yabancı sermayeyi daha kolay çekebilmektedir.

Şirkete Borçlanarak Para Çekmek

Ülkemizde özellikle KOBİ'lerde sıklıkla rastlanılan

konulardan biri şirket ortak ya da ortaklarının şirkete borçlanmalarıdır. Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun ilk hali sermaye şirketlerinde ortakların şirkete nakdi ve aynı borçlanmalarını yasaklamakta ve karşılığında adli para cezası öngörmekteydi. Ancak yapılan değişikliklerden sonra ortakların şirkete borçlanabilmeleri iki istisna dışında serbesttir. Bu istisnalar mevcut olduğu halde borçlanmanın cezası üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıdır.

Ayrıca ortakların aynı borçlanma yasağı da kaldırılmıştır.

Şirket ortaklarının şirketten para çekmelerini engelleyen iki istisna aşağıdaki gibidir:

■ Ortakların sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçları var ise

■ Şirketin serbest yedek akçeleri ile karlarının toplamı geçmiş yıllar zararlarını karşılamıyorsa.

Bu iki istisnadan biri mevcutsa şirket ortakları şirketlerine borçlanamayacaklardır. Ancak Yeni TTK'nın bu hükmü uygulanırken vergisel düzenlemeler; örtülü sermaye, örtülü kazanç ve transfer fiyatlandırması gibi konular göz ardı edilmemelidir.

Bulduğumuz ekonomik şartlar içerisinde rekabet ve tüketim alışkanlıkları gibi birçok nedenden dolayı KOBİ'lerin üzerinde oluşan kar baskısı, KOBİ'lerin var olabilmeleri için düşük kar oranları ile çalışmalarını zorlamaktadır.

Sonuç olarak KOBİ'lerin günümüzde en büyük sorunlarından biri işletme sermayesi eksikliğidir. Bu nedenle KOBİ ortak veya ortaklarının girişimciliğe başlama aşamasında mali müşavirleri ile birlikte iyi bir finansal planlama yaparak, kendi şahsi ihtiyaçları da dahil tüm nakit akışını bütçelemeleri hem kendileri için hem de işletmelerinin sürekliliği için oldukça önemlidir. Unutulmamalıdır ki; artık ticari hayatta ekonomik faaliyetler olduktan sonra değil, olmadan önce hesap yapan yani PLANLAMA yapanların ayakta kalabildiği bir zamanda yaşamaktayız.

Not: Soru, görüş ve önerilerinizi ekonomist@ekonomist.com.tr adresine bekliyoruz.